

DATOS IDENTIFICATIVOS

Proxectos de arte de acción

Materia	Proxectos de arte de acción			
Código	P01G010V01903			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Pintura			
Coordinador/a	Tejo Veloso, Carlos			
Profesorado	Tejo Veloso, Carlos			
Correo-e	carlos.tejo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise e práctica dun proceso artístico que, na maioría dos casos, non produce unha obra final-obxectual e que lle dá prioridade ao emprego da presenza, o tempo e o contexto como ferramentas fundamentais de traballo.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Comprensión crítica da historia, teoría e discurso actual da arte. Comprender de xeito crítico a historia, teoría e discurso actual da arte. Asimilación analítica dos conceptos nos que se sustenta a arte
A4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
A5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A16	Coñecemento das características dos espazos e medios de exposición, almacenaxe e transporte das obras de arte
A19	Capacidade para identificar e entender os problemas da arte. Establecer os aspectos da arte que xeran procesos de creación.
A23	Capacidade de comunicación. Aprender a traducir as ideas artísticas para poder transmitilas
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A28	Capacidade de traballar en equipo. Capacidade de organizar, desenvolver e resolver o traballo mediante a aplicación de estratexias de interacción
A29	Capacidade de iniciativa propia e de automotivación
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
A33	Capacidade de colaboración con outras disciplinas. Desenvolvemento de vías de relación e intercambio con outros campos de coñecemento
A34	Capacidade de colaboración con outras profesións e especialmente cos profesionais doutros campos. Identificar os profesionais adecuados para desenvolver adecuadamente o traballo artístico
A35	Capacidade para activar un contexto cultural e/ou modificar un contexto público ou privado. Saber entender o contexto cultural para xerar iniciativas e dinamizar o entorno
A36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
A39	Capacidade de determinar o sistema de presentación adecuado para as calidades artísticas específicas dunha obra de arte. Adquirir criterios para a adecuada apreciación da obra de arte en relación co seu entorno e exhibición

A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
A43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística
A45	Habilidade para comunicar e difundir proxectos artísticos
A47	Habilidade para realizar e integrar proxectos artísticos en contextos máis amplos. Desenvolver estratexias de proxección da creación artística para alén do seu campo de actuación
A48	Habilidade para unha presentación adecuada dos proxectos artísticos. Saber comunicar os proxectos artísticos en contextos diversificados
A49	Habilidades interpersoais, conciencia das capacidades e dos recursos propios para o desenvolvemento do traballo artístico
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
B3	Coñecemento básico da metodoloxía de investigación das fontes, a análise, a interpretación e síntese
B5	Capacidade de traballar autonomamente.
B11	Habilidades interpersoais, conciencia das capacidades e dos recursos propios

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento da historia das artes de acción.	A1	
Coñecemento dos conceptos fundamentais das artes de acción.	A5 A6 A7	
Coñecemento dos recursos fundamentais da arte de acción.	A7 A14	
Coñecemento do corpo como medio artístico.	A7 A9	
Coñecemento dos medios auxiliares da arte de acción.	A14 A16	
Capacidade de desenvolvemento da acción como arte.	A19 A29 A31 A32	
Capacidade de interrelación corpo-espazo-espectador.	A4 A19 A23 A31	
Capacidade de integración de medios auxiliares.	A28 A33 A34	
Habilidade no uso dos recursos propios da arte de acción.	A25 A49	B5 B11
Habilidade na integración corpo-espazo.	A42 A43	
Habilidade na incorporación do espectador como participante no evento artístico.	A35 A47 A48	
Habilidade para documentar obras de arte de acción.	A36 A39 A45 A48	B2 B3

Contidos

Tema		
Análise e estudo da evolución histórica das artes de acción.	As veladas futuristas. As accións dadaístas. Comportamentos surrealistas. O teatro sen teatro. Happening. Performance. Fluxus. Body art. Do obxectivo ao conceptual. Arte de acción e contemporaneidade.	

Coñecemento dos recursos fundamentais da arte de acción: o corpo, o tempo e o espazo.	O CORPO: aproximación á presenza do corpo entendida como soporte da práctica artística contemporánea. O corpo como instrumento comunicativo na arte de acción. O corpo como axente, o corpo como personaxe e o corpo como materia. A importancia do corpo noutros procesos artísticos de carácter performativo. O TEMPO: a consciencia do tempo subxectivo. Relación tempo-espazo. O tempo como elemento construtivo da acción: casos de estudo fundamentais. Tempo real e tempo virtual nas artes de acción. O ESPAZO: o contexto espacial como axente activo de significado. Sentir e crear o espazo. Os espazos heteroxéneos da arte de acción.
Relación da arte de acción con outro tipo de prácticas artísticas.	A arte de acción e o multidisciplinar. Os procesos performativos fóra da conxunción corpo, tempo e espazo. Intervencións. O teatro: desvíos e límites coa arte de acción.
Periferias da acción.	A pesar de que a arte de acción é unha práctica que normalmente non se produce e presenta mediante as institucións oficiais da arte (galería, museo, organismo institucional/gobernamental) ten unha presenza cada vez máis importante no panorama oficial das artes visuais dentro do que poderíamos denominar o primeiro mundo. Neste bloque temático analizaremos e observaremos o comportamento daquelas prácticas performativas que teñen lugar fóra deste panorama primeiromundista. A través deste estudo tentaremos localizar as diferenzas, particularidades ou semellanzas que existen entre a arte de acción dos centros e a arte de acción que se produce no que, dun xeito xeral, se pode denominar periferia artística. Para abordar esta análise deberemos entender o concepto «periferia» nun sentido amplo que transcende o puro límite xeográfico.
Aquí e agora: unha posible clasificación da arte de acción en España.	Análise e estudo das principais liñas de traballo dos artistas que están practicando a arte de acción no Estado español.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	27.5	6	33.5
Obradoiros	3	5.5	8.5
Saídas de estudo/prácticas de campo	3	6	9
Debates	3	12	15
Sesión maxistral	10	12	22
Traballos e proxectos	3	38	41
Cartafol/dossier	1	10	11
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Os alumnos traballan de xeito individual na aula baixo o seguimento continuo por parte do profesor. Durante o curso, o profesor fará unha orientación crítica do traballo do alumno, respectando os intereses fundamentais do proxecto creativo do alumno. Alén destas tarefas, no traballo de aula tamén se proporán outro tipo de actividades como visualización e comentario crítico de vídeos, comentarios abertos sobre a evolución dos proxectos dos alumnos, etc.
Obradoiros	Seminarios ou obradoiros de duración curta a cargo dun profesional de prestixio dentro da área de coñecemento. Estes seminarios poden incluír conferencias, así como outro tipo de metodoloxías de índole máis práctica.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Durante o curso realizarase unha visita, xunto ao profesor, a un centro de arte, comunidade de artistas, agrupacións, estudo de artista, etc. Como regra xeral, visitaranse exposicións, eventos e artistas cuxa traxectoria teña que ver con algún dos temas propostos nos contidos desta guía docente.
Debates	Durante o transcurso do curso, proporanse diferentes debates arredor da arte de acción. Os debates poderán partir do visionado de vídeos, artigos de revistas especializadas ou fragmentos dalgún dos libros recomendados na bibliografía.

Sesión maxistral	Clase maxistral con apoio multimedia. Desenvolvemento dos contidos propostos nos bloques temáticos que definen a materia. Observación directa de traballos realizados polo alumnado doutras universidades. Análise de vídeos que documentan proxectos de arte de acción e que se relacionan cos contidos xerais da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Titorías, seguimento e correccións dos exercicios desenvolvidos na aula. Titorías, seguimento e correccións dos traballos teóricos que se soliciten. Titorías os venres de 15:00 a 19:00. Despacho: área de pintura (2º piso) email: carlos.tejo@uvigo.es
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Titorías, seguimento e correccións dos exercicios desenvolvidos na aula. Titorías, seguimento e correccións dos traballos teóricos que se soliciten. Titorías os venres de 15:00 a 19:00. Despacho: área de pintura (2º piso) email: carlos.tejo@uvigo.es
Cartafol/dossier	Titorías, seguimento e correccións dos exercicios desenvolvidos na aula. Titorías, seguimento e correccións dos traballos teóricos que se soliciten. Titorías os venres de 15:00 a 19:00. Despacho: área de pintura (2º piso) email: carlos.tejo@uvigo.es

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	A avaliación vai ser continua, polo que a asistencia a clase é un requisito imprescindible para aprobar esta parte da avaliación. Xunto coa asistencia, valorarase positivamente: A presenza activa do alumno na clase. A correcta progresión dos proxectos que se vaian desenvolvendo na aula. A calidade, orixinalidade e creatividade dos proxectos artísticos desenvolvidos na aula. O desenvolvemento teórico, a metodoloxía e a coherencia do traballo realizado ao longo do curso. A capacidade investigadora do alumno A capacidade de experimentación do alumno O traballo previo de reflexión e investigación teórica de cada proxecto realizado dentro da aula A ampliación dos coñecementos impartidos na clase.	35%
Obradoiros	Demostración, mediante a entrega dun comentario teórico, da correcta asimilación dos contidos esenciais do obradoiro, conferencia, etc.	5%
Saídas de estudo/prácticas de campo	Demostración, mediante a entrega dun traballo teórico, da correcta asimilación dos contidos principais da exposición/evento visitado.	5%
Sesión maxistral	A asistencia ás sesións maxistras será imprescindible para aprobar esta parte da avaliación. Alén desta asistencia, o alumno terá que demostrar a correcta asimilación dos conceptos básicos que conforman os diferentes bloques temáticos da materia. A participación do alumnado nestas sesións debe ser activa, aportando ideas ou coñecementos que poidan dar lugar a unha discusión colectiva de interese.	10%

Traballos e proxectos	Alén do traballo diario na clase, durante o transcurso da materia desenvolveranse, polo menos, tres proxectos de arte de acción que serán presentados na clase. Nestes traballos valorarase: A calidade, orixinalidade e creatividade dos proxectos. O desenvolvemento teórico, a metodoloxía e a coherencia do traballo. A capacidade investigadora do alumno A capacidade de experimentación do alumno O traballo previo de reflexión e investigación teórica de cada proxecto. A ampliación dos coñecementos impartidos na clase.	25
Cartafol/dossier	O dossier é o soporte teórico de cada un dos proxectos de arte de acción que periodicamente vanse presentar na aula. O dossier debe estar centrado nunha análise rigorosa dos contidos fundamentais do proxecto, recursos formais e técnicos, obxectivos que se pretenden acadar coa proposta, referentes, etc. Así mesmo, valorarase unha correcta redacción, expresión e presentación do dossier.	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	A proba de resposta longa se corresponde coa proba final de avaliación. Nesta proba valorarase a demostración da asimilación dos contidos fundamentais de cada tema proposto. Xunto coa proba práctica o alumno terá que entregar un dossier onde razone os contidos fundamentais do seu traballo con un uso apropiado da terminoloxía teórico-práctica e unha correcta redacción e exposición das ideas expresadas polo alumno.	15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final de avaliación: 16 de xaneiro do 2015 de 10:00 a 14:00.

EXAMEN CONVOCATORIA DE XULLO: 8 XULLO DO 2015, 16:00 h.

Bibliografía. Fontes de información

Ferrando, Bartolomé, **La Mirada móvil: a favor de un arte intermedia**, Servicio de Publicacións e Intercambio Científico, Barroso, Rubén (ed.), **VVAA. Casos de estudio. Cuadernos sobre Arte de Acción**, Junta de Andalucía. Consejería de Cultura,

Bazán de Huerta, Moises (coordinador), **VVAA. Happening, Fluxus y otros comportamientos artísticos de la segunda mitad del siglo XX**, Editora Regional de Extremadura,

Hoffmann, Jens/ Jonas, Joan, **Perform**, Thames & Hudson,

Jhon, Gray, **Action art: a bibliography of artists' performance from Futurism to Fluxus and beyond**, Greenwood Press,

Martel, Richard (ed.), **VVAA. Arte acción**, Institut Valencià d'Art Modern,

Picazo, Gloria(ed.), **Estudios sobre performance**, Centro Andaluz de Teatro,

Sánchez, Vallaure (dir.) ; Joan Abellán ... [et al.], **VVAA. Artes de la escena y de la acción en España : 1978-2002**, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha,

Stiles, Kristine ... [et al.], **Out of actions: between performance and the object, 1949-1979**, Thames and Hudson,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Arte, natureza e medio ambiente/P01G010V01902

Outros comentarios

Os contidos e accións que estruturan e conforman os proxectos prácticos que se presentan durante o curso e durante as probas de avaliación nunca son determinados polo profesor que imparte a materia. Estes contidos e accións constrúen un proxecto persoal do estudante e son elixidos libremente polo alumno que, no cuarto curso do grao, é maior de idade e único responsable civil dos seus actos.

Deste xeito, o profesor da materia se exime de toda responsabilidade que poida derivar do proceso de creación e da posterior presentación dos proxectos prácticos que o alumno terá que levar a cabo durante o cuadrimestre e durante as convocatorias ordinaria, de xullo e extraordinaria.
